

Dočkají se oběti okupace z let 1968-89 důstojného odškodnění?

02.Června 2005 Jiří Nedoma

Počátkem tohoto roku se podařilo poslancům za ODS prosadit v PS zákon řešící odškodnění obětí okupačních vojsk pěti států tehdejší Varšavské smlouvy z let 1968-1989. Skutečnost, že k tomu dochází až v roce 2005, jistě není dobrou vizitkou polistopadové politické reprezentace a vedle rozpačitého postoje společnosti k situaci politických vězňů minulého režimu se jedná o velmi vážavý krok vyrovnání se s vlastní minulostí. Přes značné částky, které stát dodnes vyplácí formou výslužného některým oporám tehdejšího režimu, odmítali pro tento zákon zvednout ruku poslanci z řad vládní koalice s poukazem na neúnosnou finanční zátěž státní pokladny při schválení původního návrhu ODS. A tak se z původního velmi seriózního návrhu ODS stalo symbolické gesto sněmovny, směřované správným směrem, avšak s velmi omezeným dopadem na důstojnost vlastního odškodnění po dlouhých letech očekávání. Vedeni snahou o nápravu tohoto stavu jsme při projednávání uvedeného zákona v Senátu navrhli ztrojnásobení výše odškodnění oproti poslaneckému návrhu, které má náležet pozůstalým po zabitých, dále pak osobám, které utrpěly zranění s trvalými následky nebo byly znásilněny. Výsledný návrh byl také finančně mnohem méně náročný oproti původnímu poslaneckému návrhu ODS. I když s tímto pozměňovacím návrhem většina senátorů souhlasila, ozývaly se hlasy, že by tato varianta nemusela projít novým projednáním v poslanecké sněmovně a oběti by se odškodnění opět nedočkaly. Domnívám se jednak, že zamítnutí této senátní změny by vyvolalo velmi ostrou politickou diskusi nad postojem koaličních stran s ohledem na blížící se parlamentní volby a krom toho by netrvalo dlouho, kdy by se parlament mohl k projednání této problematiky vrátit v pozměněném poměru mandátů navrhovatelů a oponentů. PS bohužel ale v květnu, při opětovném projednávání tohoto návrhu, setrvala na své původní verzi zákona bez navýšení částek odškodného. Naše senátní změny nebyly přijaty především díky hlasům sociálních demokratů, komunistů a dokonce 3 členů poslaneckého klubu US-DEU! Nicméně ale musím uznat za pozitivní, že se stát tímto zákonem po 37 letech od počátku okupace bude moci alespoň částečně vyrovnat s těmi, které v době napadení cizími vojsky nedokázal ochránit před následky násilí. Přesto považuji za nutné se k oblasti odškodnění obětí totalitních režimů vrátit a vytvořit komplexní právní rámec pro tuto problematiku.